

fotografija, sleherni predmet, ki mu je kot zgodovinarju govoril o preteklosti Dolenjske, mu je bil pri sreju in ga je znal navdušiti, kar je tudi sieer izpričal z urejevanjem mestnega arhiva pred drugo vojno in s svojo skrbjo za dokumente, nad katerimi je bdel kot partizan v drugi vojni. Veliko število arhivalij, ki sem jih vzel v roke, je bilo napisanih v gotiee, med njimi pergamentne lis-tine mesta, a moral sem ugotovljati, da branju nisem bil kos. Pa je profesor dejal: "Ja, se bo pač treba naučiti gotiee!" V roke sem vzel urbar kostanjeviške gosposčine iz leta 1625, ki mi ga je ljubeznivo posodil ravnatelj Študijske knjižnice Bogo Komelj, saj se je bilo moč na podlagi urbarja, v katerem so se iste besede neprestano ponavljale, kar najhitreje naučiti "te nesrečne pisave", kot sem jo na začetku poimenoval. Tudi v tem pogledu mi je bil profesor Jare dober svetovalec, hkrati pa nepopustljiv učitelj ter mu je uspelo, da sem se izuril v branju tekstov, kar je zame kasneje postalo vsakdanje opravilo in kar je še danes.

Menim, da sem dolžan priznati, da mi je prav profesor Jare vtil veselje do raziskovalnega dela in ljubezen do preteklosti dolenjske zemlje. Čeprav živim danes že več kot dvajset let v rodnem Mariboru, se znova in znova rad vračam k temam iz zgodovine Dolenjske in, kadar me pot pripelje v njeno metropolo, z veseljem obiščem profesorja, ki se vselej zanima za moje delo, kar mi je vzpodbuda za nadaljnje delo.

Pretekla so skorajda že tri desetletja, odkar poznam dragega profesorja, veliko let je že prešlo in marsikaj se je spremenilo, ni pa se spremenil prijeten pogovor z njim, ostala sta njegov dobrodušni, a tudi kritični pogled, in na njegovih lieih njegov hudomušni nasmeh.

Sint tibi dii propitii et ad multos annos!

Jože Mlinarič

Ob devetdesetletnici rojstva prof. Janka Jarca

Dne 25. decembra 1993 je prof. Janko Jare praznoval visok jubilej - devetdesetletnico rojstva. Rodil se je v Črnomlju, osnovno šolo obiskoval v Gradcu in Kostanjevici, gimnazijo pa v Novem mestu. Po končani gimnaziji se je vpisal na univerzo v Ljubljani in tu leta 1931 diplomiral iz svetovne in narodne zgodovine ter literarne zgodovine jugoslovanskih narodov. Nato je poučeval v Murski Soboti, Ptuj in Novem mestu. V tem času se je začel

uveljavljati tudi na strokovnem področju. Za profesorski izpit pri prof. Kosu je raziskal stanje novomeških arhivov. Rezultat raziskovanja je bila ugotovitev, da je njihovo stanje porazno. Zato sta se s svojim študentom M. Dodičem lotila reševanja arhiva, ki se je nahajal na podstrešju Rotovža, in ga od tam nosila v Meščansko šolo, kjer je eno sobo v ta namen prepustil novomeški župan dr. Režek.

V začetku druge svetovne vojne je bila šola bombardirana, arhivalije pa povečini rešene.

V tem času se je prof. Jare pridružil OF, bil kasneje interniran v Moningu in nato Gonarsu. Po kapitulaciji Italije se je vrnil domov in takoj začel z zbiranjem arhivskega gradiva okupatorjev in poskrbel za prevoz le-tega v Dolenjske Toplice. Del gradiva je bilo sieer uničenega, preostali del pa je postal osnovni fond Znanstvenega inštituta, ki ga je ustanovil IOOF 12. januarja 1944 v Črnomlju. Prof. J. Jare pa je bil imenovan za njegovega arhivarja.

Po vojni je svoje delo nadaljeval kot arhivar na Inštitutu narodne osvoboditve vse do leta 1951, ko je bil imenovan za ravnatelja Dolenjskega muzeja v Novem mestu. Leta 1957 je postal še vodja leta 1946 ustanovljenega Okrajnega arhiva, ki je bil tega leta priključen muzeju.

Po prihodu v Novo mesto se je prof. Jare posvetil muzealstvu, spomeniškem in arhivskemu varstvu, Dolenjski galeriji ter raziskovanju preteklosti Novega mesta in Dolenjske. Pri tem pa je upošteval arhivske dokumente iz starejše in novejše zgodovine in bil tako eden prvih raziskovalcev, ki se je pri raziskovanju zgodovine NOB oprl na arhivske dokumente.

Žal pa se je v času, ko prof. Janka Jarea ni bilo v Novem mestu, uničilo ogromno arhivskega gradiva. Velik del novomeških arhivov so leta 1949 in 1950 preprosto odpeljali na odpad. S tem pa je bila narejena nepopravljiva kulturna škoda.

S poveritvijo službe varstva arhivskega in dokumentarnega gradiva takratnemu Mestnemu arhivu Ljubljana, sedaj Zgodovinskemu arhivu Ljubljana, in z ustanovitvijo Enote za Dolenjsko in Belo krajino, smo prevzeli od Dolenjskega muzeja vse arhivsko gradivo. Spomnim se, da je bil ob tem prof. Janko Jare, ki je bil mnenja, da sta muzej in arhiv neločljivo povezana, prizadet in zaskrbljen, da takrat mladi delavei ne bomo znali dobro skrbeti za arhiv, ki ga je vsa ta leta skrbno zbiral in varoval. Njegova skrb je bila odveč, mladi smo nadaljevali njegovo delo in smo mu hvaležni, da je za nas in zanamee ohranil tako pomembno kulturno zgodovinsko dediščino.

Zorka Skrabi